

EU begrænser landmænds rettigheder

16.12.2025 12:58:40 CET | Frie Bønder - Levende Land, Landsforeningen Praktisk Økologi og Folkeoplysningsnetværket Øko-Net | Pressemeddelelse

Danske organisationer advarer: Det nye forslag til frøforordning giver mere magt til frøindustrien

Mange unge bønder dyrker små landbrug med stor mangfoldighed i arter og sorter. De risikerer at blive ramt af den nye frøforordning. **Jonatan Rønn**

Et bureaukratisk mareridt for lokale frøproducenter og forbud for bønder mod at bytte og sælge frø til hinanden. Det er to af de ting, det bliver svært at acceptere ved det nye forslag til frøforordning, der tirsdag den 10. december blev vedtaget i Rådet og nu sendes videre i EU tililog-forhandlinger.

Truer mangfoldigheden og giver magt til industrien

Set fra helikopteren har vi nu en EU-forordning, der truer agrobiodiversiteten og favoriserer den agrokemiske lobby.

"Vi opfordrer virkelig ministrene til at komme til fornuft og lade være med at gøre livet sværere for dem, der dyrker afgrøder med stor mangfoldighed og fremmer et mere robust landbrug. Det er jo også dem, der sørger for diversiteten på vores tallerkener, så den nye forordning vil ramme helt skævt", siger Louise Windfeldt, der er faglig sekretær i Foreningen Frøsamlerne. Foreningen er en af 242 medunderskriverne på [et fælles brev til EU-ministrene](#), hvor de endnu engang opfordrer til at revidere teksten.

Trilog-forhandlingerne mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen om den nye "Forordning om produktion og markedsføring af plantereproduktivt materiale" begynder i det nye år.

Hverken regelforenkling eller proportionalitet

I stedet for at beskytte bønder og lokale frøproducenter vil de blive pålagt de samme bureaukratiske krav som forlanges af globale virksomheder. De nye regler for registrering, rapportering og sporbarhed vil ramme små producenter hårdest, og det kan ikke have været tanken med den "regelforenkling" og "ønske om proportionalitet", der skulle være baggrund for forslaget.

Små producenter yder et uvurderligt bidrag til bevaring af gamle sorter og nicheafgrøder, der samtidig gøres tilgængelige for både forbrugere og professionelle avlere. På trods af et lille dyrkningsareal og få medarbejdere tilbyder de ofte et bredere udvalg af afgrøder end de større aktører på markedet.

"Hvis man presser de små producenter ud af markedet på grund af nye administrative byrder, vil vi miste meget af den dyrkede biodiversitet, vi har i dag – til skade for os alle", siger Ole Kjærulff Davidsen, der er formand i Frie Bønder-Levende Land.

Det drejer sig også om mindre forældre, der udbyder frø af nicheafgrøder og udvikler sorter til innovative, miljøvenlige dyrkningssystemer som market-gardens. De risikerer at blive udelukket fra markedet. På den måde bliver både bønder og mindre grøntsagsudbydere fuldstændigt afhængige af frøindustrien – og dermed også af frø, der hverken er tilpasset vores breddegrader eller et skiftende klima.

"Og vi går glip af en masse spændende nye sorter med interessante smage og gode dyrkningsegenskaber," tilføjer Lotte Børresen, der er forperson for Landsforeningen Praktisk Økologi.

Begrænser bønders ret til at bytte frø

Derudover vil det ifølge Rådets nye forslag til forordning kun være muligt for bønder at udveksle frø med deres nærmeste naboer. Uden for det lokale område vil det ikke være

tilladt, selv i mindre mængder, og udveksling af andre former for formeringsmateriale, såsom pødekviste til æbletræer, vil blive fuldstændig forbudt.

Adgang til sorter fra andre områder af landet kan være afgørende, især set i lyset af en forestående klimakrise.

"At udveksle frø er ikke bare en menneskeret for bønder, der er indskrevet i international ret. Det gør det også muligt for dem at eksperimentere, innovere og støtte hinanden i svære tider," siger Ole Kjærulff Davidsen. Og fortsætter: "Ved at begrænse dette så drastisk, udhuler EU landmændenes rettigheder, så de ikke er nogen støtte for deres arbejde. Det er altså op ad bakke!"

Et par forbedringer er opnået men der er stadig store problemer i loven

En række europæiske NGO'er har prøvet at påvirke forhandlingerne igennem de seneste to år. Blandt dem er internationale organisationer som Biodynamic Federation Demeter International, European Coordination Via Campesina, IFOAM Organics Europe og Oxfam. Fra Danmark har Foreningen Frøsamlerne, Praktisk Økologi, Frie Bønder – Levende Land og Permakultur Danmark været en del af arbejdet.

Heldigvis er det lykkedes at sikre nogle vigtige forbedringer af forslaget forud for tirsdagens beslutning. For eksempel er der kommet tilpassede regler for produktion af formeringsmateriale fra gamle frugtsorter i stedet for at anvende de samme standarder, som bruges til storskala frugtplantageproduktion.

Det har også bidraget til at fjerne flere håbløse krav til "standardfrø" såsom adskillelse af frø til frøproduktion og fødevareproduktion på små gårde og krav om dyre spiretests på eksterne laboratorier.

Ser frem mod trilog-forhandlingerne i 2026

De danske og europæiske NGO'er kræver, at udveksling af frø og planteformeringsmateriale som kartofler og pødekviste skal undtages fra frølovgivningen, hvis det sker med henblik på bevaring af agrobiodiversitet. I øjeblikket er det gældende lov i flere europæiske lande, blandt andet i Danmark. Bønder skal frit kunne bytte frø indbyrdes, og den administrative byrde på meget små gårde skal forblive proportional. Alle disse punkter mangler i Rådets forslag.

Trilog-forhandlingerne mellem Rådet, Parlamentet og Kommissionen om den endelige juridiske tekst begynder i det nye år. De europæiske NGO'er vil fortsat arbejde sammen for at sikre, at den nye frølovgivning styrker agrobiodiversitet og bønders ret til frø - i stedet for at begrænse dem.

"Rådets holdning er uacceptabel. Vi håber, at landbrugsminister Jacob Jensen og hans kolleger kommer til at forstå det og i stedet tage skridt til at støtte bønderes rettigheder og arbejdet med at bevare og udbrede mangfoldighed på marker og i haver – og ikke mindst på vores tallerkner. Det vil styrke Danmarks modstandsdygtighed i tider med klimakrise," slutter Louise Windfeldt fra Foreningen Frøsamlerne.

Kontakter

Lotte Hovmark BørresenLandsforeningen Praktisk Økologi

Tlf: [+45 51 94 71 09](tel:+4551947109)forkvinde@praktiskoekologi.dk

Louise WindfeldtForeningen Frøsamlerne

Tlf: [+45 23 44 84 21](tel:+4523448421)Louisewindfeldtschmidt@gmail.com

Ole Kjærulff DavidsenFrie Bønder - Levende Land

Tlf: [+45 26 84 90 90](tel:+4526849090)fbll@outlook.dk

Billeder

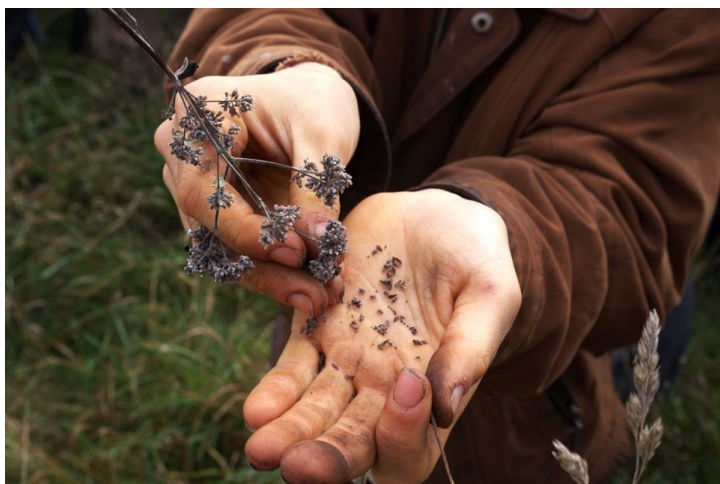
Et nyt lovforslag fra EU kan på kort sigt give os færre slags korn, grønt og frugt at vælge imellem som forbrugere. På længere sigt kan det blive et problem at producere mad nok i en verden, hvor klimaet forandrer sig, og handelsforbindelserne er usikre.

På billedet: Louise Windfeldt

På billedet: Caroline Mahler Lundsteen

Alle frø, der i dag er uregistrerede, risikerer at blive underlagt krav om mærkning og kontrol, hvis et nyt lovforslag fra EU bliver til virkelighed. Og selvom private havedyrkere nok bliver fritaget fra loven, regner man med, at foreninger, netværk og små landbrug, der dyrker og bevarer kulturplanter, i fremtiden skal registrere alle deres frø.

På billedet: Caroline Mahler Lundsteen

Links

- [242 europæiske organisationer har sendt et fælles opråb til landbrugsministrene i EU.](https://www.arche-noah.at/media/final_joint_letter_production_and_marketing_of_plant_reproductive_material_reform_incl.signatories.pdf)

[chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcgclclefindmkaj/https://www.arche-noah.at/media/final_joint_letter_production_and_marketing_of_plant_reproductive_material_reform_incl.signatories.pdf](https://www.arche-noah.at/media/final_joint_letter_production_and_marketing_of_plant_reproductive_material_reform_incl.signatories.pdf)

FAKTABOKS

Landsforeningen Frøsamlerne arbejder for at bevare kulturplanternes mangfoldighed ved at indsamle, dyrke og dele over 600 forskellige traditionelle – og i mange tilfælde sjældne - grøntsager, blomster og frugt i deres haver. Overskud sælges på markeder og i foreningens webshop, og der formidles om frøsamling og agrobiodiversitet.

www.froesamlerne.dk

Frie Bønder – Levende Land har rod i husmandsbevægelsen og arbejder for liv på landet, et demokratisk madsystem og naturnært landbrug.

www.friebonderlevendeland.com/

Landsforeningen Praktisk Økologi arbejder for at øge viden om økologisk dyrkning og bæredygtig levevis ved at formidle viden om livet i jorden, diversitet og mangfoldighed i de grøntsager vi dyrker og spiser

www.oekologi.dk/